

Керівні Принципи Візії 2000: Біблійні Студії

СТУДІЯ 1 Особа і сім'я

Укладено о. Андрієм Ярмусем,
Відділ Місій і Освіти, УПЦК
Вінніпег, 2002

ПЕРЕДМОВА

У липні 2000 року Двадцятий Собор Української Православної Церкви в Канаді прийняв низку резолюцій, об'єднаних під заголовком "Візія 2000". Ці резолюції охоплюють сфери духовного відродження, виховного розвитку, ефективної комунікації та повноважного управління; вони дали УПЦК директиви, що трактують внутрішнє життя особи, наші зв'язки з іншими Православними Церквами, наші ширші стосунки з суспільством.

Ці резолюції мають основою збірку "Керівних Принципів"; Принципи описують фундаментальні Православні вчення про суть земної подорожі людини, а також вчення про Церкву, у якій ми покликані реалізувати цей шлях. Ця серія Біблійних Студій має на меті дати можливість кращого ознайомлення з "Керівними Принципами", які формували "Візію 2000". Надіємось, що така ініціатива буде корисною всім, хто продовжує свою духовну подорож, своє життя у Святій Українській Православній Церкві в Канаді.

Ієрей Андрій Ярмусь, Вінніпег, 2002

Керівні Принципи 'Візії 2000': Біблійні Студії

СТУДІЯ 1. Особа і Сім'я

- 1.1 Людська істота була створена на образ і подобу Божу, де 'образ Божий' - усі наші потенціальні Богоподібні якості, а 'подоба Божа' - ці якості у їх виповненні.
- 1.2 Людська істота народжується у певній культурній і мовній традиціях, які, згідно з чудом П'ятидесятниці, є освяченими як чинники прослави Бога. На теренах Української Православної Церкви в Канаді це її культурне насліддя і українська мова, доповнені англійською й французькою мовами як засобами передання Православного Вчення.
- 1.3 Головна ціль людського життя – повніше зростати в уподібненні до Бога. Вона здійснюється не самими лише людськими зусиллями – а Божою благодаттю, яка стає діючою в нас, коли ми співпрацюємо з Божою волею щодо нас і нашого світу. Цей процес названий обоженням ("deification, divinization" по-англійськи, "θεοσις" по-грецьки).
- 1.4 У кожній людській істоті закладене прагнення такого зростання, прагнення, яке може бути сповнене тільки через тісний внутрішній зв'язок/єднання з Богом.
- 1.5 Внаслідок гріха і смерті (а це результат людського бунту проти Бога), людям нелегко побачити, що справжня реалізація себе походить із слідування Божим шляхом. Натомість, вони шукають її у тимчасових задоволеннях, діях і задумах, а ті, врешті, підтверджують свою безплідність. І це є остаточна причина буттєвих розпачу й неспокою, з якими люди неминуче стикаються у своєму житті.
- 1.6 Таїнства, молитва, дисципліни пощення, моральне життя і праця, управління - засоби, за допомогою яких Бог живить і зміцнює людину, щоб вона духовно зростала. Саме вони є тими справжніми чинниками, через які знаходимо особисту внутрішню самореалізацію.
- 1.7 Зв'язок людини з Богом – взаємний. Людина не лише отримує благословення від Бога - кожна особа повинна докладати зусиль, щоб присвятити Йому увесь свій потенціал і таланти, всяко намагаючись служити і прославляти Його. Отож, кожен віруючий має виповнити певне покликання, місію у житті Церкви.

1.1 Люди створені на образ і подобу Божу...

- Коли розглядаємо своє походження, знаходимо дещо унікальне, коли йдеться про людський рід, зауважуємо властивість, якою не наділене жодне інше творіння.

Повість сотворення, Буття 1, рядки 26 і 27 виявляють нам характеристики, що ставлять людину особно від усіх інших створінь:

Буття 1:26,27

Примітка: *Слід зауважити, що у Православ'ї "панування" не означає 'право зловживати, експлуатувати, чи зневажати творіння'. Богом дане панування над світом означає те, що ми є опікунами творіння. У нашому Православному розумінні "панування" має підґрунтям не владу чи контроль – а любов і служіння.*

- Ніяка інша істота не є створена за образом і подобою Божими. У нашій Православній Святій Традиції ми розмежуємо ці два поняття: "образ" і "подоба". Образ Божий – ті Богоподібні якості, які

існують як внутрішні риси, потенціали. У своєму 'Посланні до Галатів' Св. Павло наводить список якостей, названих ним 'плодами Святого Духа'. Усі ці якості є частиною 'образу Божого' в нас:

До Галатів 5:22,23

- Інші аспекти Божого образу в людині – творчість, співчуття і самопожертва.

Обговоріть, які можливі інші ознаки Божого образу є в нас, напишіть їх тут:

- У Православ'ї ми підтримуємо твердження: " образ " несе ту ж міру шанування і вартості, що і представлений ним об'єкт.

Образ – це не "тільки" репрезентація чого-небудь. Радше, він дозволяє нам бути співприсутником того, що він представляє.

Ми віримо, що честь, яку ми віддаємо образіві, спрямовується

до того, кого представляє образ. Оскільки людська істота є образом Божим: те, як ми ставимося до інших людей, містить наше відношення до Бога.

Ісус вияснює це у своєму повчанні про Останній Суд, що його знаходимо у Матвія 25:31-46.

Зокрема, 40-й рядок подає важливе повчання:

Матвії 25:40

- Православне Християнське розуміння образу змушує нас дивитися глибше в те, що бачимо; і відкриватися на реальність, закладену в образі.

Якраз зустрічаючись із цією внутрішньою реальністю, ми стаємо

віч-на-віч з Тим, Хто створив цей образ. Отже, належне відношення до Бога повинне базуватися на наших дійсних стосунках з нашими співбратами - людьми.

1.2 Людська істота народжена у певній культурній і мовній традиціях ...

- Важливим елементом Божого образу в нас є те, що ми є соціальними істотами.

Ми не можемо жити свої життя відірвано від інших людей.

Основна соціальна одиниця, в якій ми живемо, це сім'я.

У ширшому плані, люди живуть у громадах, а громади є складовими частинами націй.

Нації мають свою специфічну історію, культуру і, найчастіше, мову.

Бог охоплює усі нації своєю спасаючою благодаттю.

У Євангелії Св. Матвія, знаходимо "Велику Місію", доручення Христове апостолам перед Його вознесінням на небо. Воно стосується "усіх народів":

Матвій 28:16-20

Примітка: Матвій 28:16-20 – це Євангельське читання для Чину Хрещення.

- Ця Велика Місія розуміється як фундаментальна справа Церкви на землі.

Той факт, що Бог благословляє всі культури, бачимо у чуді П'ятидесятниці, коли Святий Дух у вигляді вогняних язиків сходив на Апосто-

лів. Дії 2:1-13 розповідають нам, що одразу по отриманні благодаті, апостоли вийшли на вулиці Єрусалиму проповідувати.

Дії 2:4,7,8 виявляють нам велике чудо – народи цілого відомого тоді світу чули проповідь апостолів на своїй мові:

Дії 2:4,7,8

- Історія Православного місіонерства теж дає свідчення до зрозуміння того, що Бог благословляє усі культури.

Наприклад, коли двоє греків, святі брати-місіонарі Кирило і Мефодій, вирушили на північ від Константинополя проповідувати Добру Новину серед слов'янських народів, вони не змушували ті народи приймати грецьку мову та культуру.

Навпаки, вивчивши їх мову та культурну спадщину, вони принесли слов'янам Христа у їхньому Власному культурному контексті.

Бачимо ті ж зразки Православної місіонерської діяльності на Алясці, в Японії та в інших місцях.

Можемо стверджувати, що наша культурна ідентичність освячується Богом ще тоді, коли ми приймаємо Його у своє життя.

Ця ідентичність та спадщина виступають засобами хвали та служіння Господові.

Таким чином наша національна ідентичність стає прообразом нашої духовної ідентичності; нас як членів Божого народу, святої і вічної нації.

Тільки у контексті служіння Тому, Хто сотворив культурну ідентичність, наші культури можуть бути належним чином восхвалені і можуть знайти справжню довговічність.

1.3 Головна ціль людського життя – повніше зростати в уподібненні до Бога...

- Як ми зазначали раніше, закладений у нашій істоті образ Божий включає усі Богоподібні якості, вони існують у потенціалі.

З іншого боку, подоба Божа вміщує ці потенціали настільки, наскільки вони реалізовані у нашому житті.

У Євангелії від Матвія, 5:48, Ісус каже нам: "Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!"

У Православному розумінні мета нашого життя – все більше і більше зростати в уподібненні до Бога.

Цей процес називається "обоженням" або "теозисом".

У тому ж дусі про високе покликання людини пише Св. Петро у своєму Другому Посланні:

2 Петра 1:4

• Ми покликані бути учасниками самої Божої істоти. Св. Афанасій, ведучи мову про Христове воплощення, пише, *"Бог втілювався, щоб людина обожилась."*

Те саме повчання знаходимо у Псалмі 82 (81), рядок 6:

Псалом 82 (81):6

• Врешті, це можливо лише завдяки Божим милосердю і ласці, що благословляють наші життя.

Святі вчать, що через благодать ми можемо стати Тим, Чим є Бог за Своєю природою.

1.4 У кожній людській істоті закладене прагнення такого зростання...

- Подібно, як Бог бажає, щоб ми зростали в уподібненні до нього, ми самі маємо вроджене бажання цього зросту.

Вважається, кожна людина має релігію – щось більше від самої себе, що вона прагне зреалізувати.

Справжнє досягнення "більшого від себе самого" – зростання у подібності до Бога.

Без Бога ми не зможемо досягти нічого у цьому процесі росту.

Дійсно, Святі навчають, що суттю прабатьківського ("перворідного") гріха було намагання Адама і Єви стати "богом без Бога".

Це сутність того, до чого їх спокушає змії у Бутті 3:1-5:

Буття 3:1-5

- Бог *прагне*, щоб ми стали подібними до Нього. Це те призначення, яке Він нам визначив із самого початку.

Разом з тим Він знає, що зростання у Його подібності неможливе, якщо не буде вирощений живий взаємозв'язок з Ним.

Лише у тому випадку, якщо ми матимемо такий взаємозв'язок з Богом, ми зможемо отримати благословення необхідні для реалізації цього основного прагнення – зростання до досконалості.

1.5 Внаслідок гріха і смерті людям нелегко побачити, що справжня реалізація себе походить із слідування Божим шляхом ...

- Святі навчають, що кожна особа володіє духовним відчуттям, яке дозволяє помічати Бога і Його дії у нашому житті.

Англійський загально вживаний термін на означення цього відчуття - "intellect", тобто інтелект, розум, здоровий глузд, розсуд; грецький

термін, вживаний Святими Отцями, є "νοῦς".

Одним із наслідків гріха є те, що наш "ноос", наше духовне відчуття - затьмарене, нам важко розпізнати, що є дійсно значиме і священне у нашому житті.

Навіть маючи прагнення до духовного зростання, ми не завжди вміємо розпізнати, що є справді

потрібним, щоб реалізувати духовний розвиток нашого життя.

Розміркуйте над повчанням Св. Павла про тиранію гріха і смерті у цьому світі. Це знаходимо у Посланні до Римлян 1:18-25. Особливо важливим є сказане у рядках 24 та 25:

До Римлян 1:24,25

• Замість того, щоб звертатися за підтримкою і навчанням до Істинного Живого Бога, ми покладаємо свої надії на фальшивих богів.

Інколи такими богами є матеріальні речі, ми гадаємо, що вони принесуть нам щастя, якщо нагромадимо їх вдосталь.

Іншим облудним богом може стати наше місце в суспільстві:

популярність, влада і прихильність людей до нас.

Такі примарні боги можуть прийти також у формі філософій чи ідеологій, якими ми живемо.

Усе, що набуває значення абсолютної важливості для нашого життя, для нашого щастя, але не є Богом Живим, усе це є богом облудним – ідолом.

Знайдіть несправжніх богів, на яких люди покладають свої надії, і перелічіть їх тут:

- Хоча такі несправжні божества можуть здаватися привабливими на сучасний момент, ідоли не є довготривалими.

І врешті-решт ці боги виявляються порожніми.

Інколи примарними богами у нашому житті є прагнення чогось (у праці, у сім'ї), що ми не зовсім добре розуміємо.

А коли ціль врешті досягнена, людина стає розчарована тим, що бачить

себе, ніби зголоділою, такою, що втратила те, що мала до того.

Визнають, що двома найпоширенішими хворобами у сучасному світі є депресія й тривога.

Це в дійсності дві сторони тієї ж монети, це результат того, що люди поклали свої сподівання на фальшивих богів, у яких немає ні миру, ні абсолютної вартості, ані життя.

1.6 Таїнства, молитва, пощення, моральне життя і праця, управління є засобами, за допомогою яких Бог живить і зміцнює людину, щоб вона зростала духовно...

- Ми можемо зростати в уподібненні до Бога, якщо маємо живий взаємозв'язок з Ним.

У Православ'ї цей зв'язок визначається як "спільність (англ. *communion*)". Спільність з Богом - це "взаємна єдність (*communion*)"

життя і любові. Ми нероздільно живемо у Бозі, і Він нероздільно живе у нас.

Ми знаходимо спасіння якраз у цьому особистому тісному зв'язку з Господом. Саме про це говорить Ісус у Євангелії від Івана 17:1-3:

Іван 17:3

Примітка: У Біблійній мові слово "знати" має ширше значення, аніж тільки інтелектуальне знання. "Знати" що-небудь чи кого-небудь – означає мати особистий досвід тієї речі чи особи. Знати Бога – це мати особисті стосунки з Ним.

- Взаємозв'язок з Богом став можливим завдяки милосердю Господньому. Бог *"хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди."*(1 До Тимофія 2:4)

Отже, Він сам проклав для нас шлях, щоб ми мали єдність з ним.

Наш духовний ріст стає можливим, коли ми узгоджуємо свою істоту з Божою волею і дотримуємося вказаного Ним шляху до Його Царства.

Ця стежка має три дисципліни, дані нам нашим Господом.

Першим предметом є молитва.

Без регулярного і частого спілкування з Богом, не можемо зростати у подібності до Нього.

Ми молимося різними способами: самі, або у церкві разом з нашими братами і сестрами, віруючими.

Сам Господь наш Ісус Христос практикував обидва способи молитви.

Прочитайте уривки Євангелії від Марка 1:35, Луки 5:16, Матвія 9:35, Луки 4:44, і запишіть ці рядки тут:

Мр. 1:35 –

Лк. 5:16 –

Мт. 9:35 –

Лк. 4:44 –

- Ні одне з двох виражень молитви не є відокремлене від іншого; вони взаємозалежні. Кожен

спосіб винагороджується цілковито, коли практикується також і другий.

- Особиста молитва повинна здійснюватися кожноденно, хоча би рано і вечором.

Рівно ж, можемо заносити Богові молитви в будь-який час, задля будь-якої потреби.

Разом з тим, нам не слід думати про молитву як про замовлення в "Небесний room service".

- Спільна молитва повинна включати:
 - Божественну Літургію регулярно в Неділі та Святкові дні;
 - Вечірні або Всенічні щосуботи чи напередодні святкових днів;
 - Особливі Богослужіння на протязі Церковного року (напр. освячення води на свято Богоявлення),
 - Служби 'Треб', тобто Святі Таїнства, інші Чини.

Відповіддю на запитання, як часто ми повинні відвідувати церковні Богослужіння, є - якнайчастіше, наскільки це можливо.

- Другою з основних духовних дисциплін є піст.

Піст, утримання від їжі, розкошів і зайвих речей чи занять, зміцнює нашу силу волі.

Чи ми сподіваємося, що зможемо чинити опір спокусам, які наближаються до нашого серця невидимо, якщо ми не здатні опертися спокусі покуштувати речей, які бачимо явно?

Бог відповідає на всі молитви, однак деколи Його відповіддю є "Ні."

Коли молимося, кожне прохання повинне бути зроблене у довір'ї до Бога і має відображати дух Ісусових слів: *"Та проте – не Моя, а Твоя нехай станеться воля."* (Лука 22:42)

Літургічні Богослужіння духовно живлять нас і допомагають нам привести нашу земну подорож в контекст спільної подорожі усіх вірних.

Свідомість, що ми не мусимо "проходити цей шлях самі", дає силу і спокій.

З нами Господь, так само як і Його Пресвята Мати й усі святі, що переможно пробігли дистанцію земного життя, та й усі наші брати і сестри у вірі, разом з якими ми боремося пліч-о-пліч.

Ми молимося разом з кожним з них, молимося за кожного з них.

Фізичне пощення допомагає нам витримати великий духовний піст – піст від гріхів.

У Новому Заповіті знаходимо, що Ісус постив сам і давав виразні настанови щодо посту своїм учням.

Розважте, що каже Ісус у 6 розділі Євангелії від Св. Матвія, у Нагірній Проповіді:

(продовження на наступній сторінці.)

- Як і піст, справи милосердя не є необов'язковими у нашому житті.

Кожен християнин повинен цілеспрямовано брати участь у такій діяльності, як зокрема особисто, так і підтримуючи ширші благочинні ініціативи Церкви.

Виходячи з Православного розуміння людської істоти як образу Божого, такі акти служіння ближнім є водночас служінням Господеві.

Ця діяльність є благоугодна Богові.

Так, у Діях, Розділ 10, рядки 1 - 8 (особливо у рядку 4- му) читаємо, що добрі діла сотника Корнилія, милостиня для потребуєчих, прийняті як служіння Богові:

Дії 10:4

1.7 Зв'язок людини з Богом - взаємний...

- Особа, яка активно здійснює Боже покликання, отримує багато благословень від Бога.

Під час Божественної Літургії ми дякуємо Богові за всі Його ласки таким чином: *"За все це (дари) дякуємо Тобі і Єдинородному Твоєму Синові, і Духові Твоєму Святому за всі Твої для нас благодійства, які ми знаємо і яких не знаємо, за явні і неявні."*

Найважливішими серед усіх дарів є "плоди" Святого Духа, попередньо згадані у Пос. До Галатів 5:22,23.

Однак, ми не можемо лише отримувати від Бога, ми повинні також давати Йому.

Наприклад, коли хтось каже: *"Я нічого не дістаю з Божої Літургії,"* ми повинні спитати *"А наскільки ти вкладаєш себе у неї?"*

Спасіння – дар, але він не отримується легко.

У наших Богослужіннях багато разів повторюється заклик *"Самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо"*.

